

5/5

Povinnosti lékaře ve zdravotním pojištění

Ing. Antonín Daněk

V souvislosti s vedením svých lékařských praxí vystupují lékaři ve zdravotním pojištění zpravidla ve dvojí roli – jednak jako osoby samostatně výdělečně činné, jednak jako zaměstnavatelé platící pojistné za své zaměstnance.

1. Povinnosti OSVČ ve zdravotním pojištění

V souvislosti s placením pojistného a plněním ostatních zákonných povinností OSVČ je především důležité, zda je v rozhodném období kalendářního roku samostatná výdělečná činnost pojištěnce hlavním, nebo vedlejším zdrojem jeho příjmů.

Je-li pro lékaře samostatná výdělečná činnost hlavním zdrojem jeho příjmů, pak musí splnit zejména tyto povinnosti:

**Povinnosti OSVČ ve
zdravotním pojištění**

Hlavní zdroj příjmů

- platit pravidelné měsíční zálohy na pojistné alespoň v minimální zákonné výši,
- pokud lékař zahájil svoji samostatnou výdělečnou činnost v roce 2012, případně v letech předcházejících, platí od měsíce podání Přehledu v roce 2013 zálohy na pojistné na základě výsledků svojí podnikatelské činnosti, dosažených v roce 2012, od ledna 2013 však nejméně v částce 1 748 Kč,
- jestliže lékař zahajuje samostatnou výdělečnou činnost v roce 2013, přihlásí se do osmi dnů u zdravotní pojišťovny jako osoba samostatně výdělečně činná. Od měsíce, ve kterém tuto činnost zahájí, platí minimální zálohy 1 748 Kč, pokud si sám nestanoví zálohu vyšší,
- zahajuje-li lékař svoji samostatnou výdělečnou činnost v roce 2013 a je-li současně osobou, pro kterou neplatí ve zdravotním pojištění z hlediska placení pojistného minimální vyměřovací základ (§ 3a odst. 3 z. č. 592/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů – například osoba, za kterou je plátcem pojistného i stát), není povinen platit v roce 2013 zálohy na pojistné. Pojistné doplatí jednorázovou úhradou do osmi dnů po dni, ve kterém v roce 2014 podá Přehled za rok 2013. Vykáže-li za rozhodné období kalendářního roku 2013 kladný hospodářský výsledek (zisk), bude v roce 2014 (od měsíce podání Přehledu) již zálohy platit.

Vedlejší zdroj příjmů

- v tomto případě není povinností lékaře platit zálohy na pojistné a pojistné doplatí jednorázově v roce 2014 v termínu výše uvedeném,
- pokud je lékař současně zaměstnán a zaměstnání je hlavním zdrojem jeho příjmů, neplatí zálohy na pojistné v případě, kdy je v zaměstnání odváděno pojistné alespoň z minimálního vyměřovacího základu, tedy nejméně ve výši 13,5 % z minimální mzdy platné v roce 2013 (8 000 Kč).

Rozhodným obdobím pro placení pojistného OSVČ – lékaře je kalendářní rok, za který se pojistné platí. Nejkratším poměrným obdobím je jeden kalendářní měsíc. Pokud tedy OSVČ provozuje svoji samostatnou výdělečnou činnost alespoň jeden den v kalendářním měsíci, považuje se z hlediska zdravotního pojištění za OSVČ po celý tento kalendářní měsíc.

Rozhodné období

Zálohy na pojistné se platí při zahájení samostatné výdělečné činnosti jako hlavního zdroje příjmů nebo v návaznosti na podaný Přehled pravidelně každý měsíc, a to nejpozději do osmého dne následujícího kalendářního měsíce již připsáním platby na účet zdravotní pojišťovny. Vždy je třeba dbát na to, aby byly veškeré platby prováděny na správný účet a pod správným variabilním symbolem.

Placení záloh

Vyměřovacím základem pro placení pojistného na zdravotní pojištění je u OSVČ sazba 50 % příjmů po odpočtu výdajů s povinností dodržet minimální vyměřovací základ u těch OSVČ, na které se tato povinnost vztahuje. Placením alespoň minimálních záloh 1 748 Kč je v roce 2013 tato povinnost splněna. U spolupracující osoby se za příjem po odpočtu výdajů považuje její podíl na společných příjmech.

Vyměřovací základ

OSVČ jsou povinny odvést pojistné z vyměřovacího základu, nejvýše však z maximálního vyměřovacího základu, což platilo ještě pro rozhodné období kalendářního roku 2012. Maximální roční vyměřovací základ, neboli 50 % příjmů po odpočtu výdajů, představovala v roce 2012 částka 1 809 864 Kč. Maximální vyměřovací základ se nekrátí v závislosti na počtu měsíců podnikatelské činnosti.

**Maximální
vyměřovací základ –
změna od 1. 1. 2013**

Při souběhu zaměstnání se samostatnou výdělečnou činností platí částka maximálního vyměřovacího základu pro úhrn příjmů z obou těchto činností. V pří-

padě součtu vyměřovacího základu (vyměřovacích základů) zaměstnance a OSVČ je u této osoby v roce 2012 maximálním vyměřovacím základem již výše uvedená částka 1 809 864 Kč.

Pokud má zaměstnanec u jednoho zaměstnavatele více zaměstnání, dosažené částky hrubých příjmů se pro účely výpočtu maximálního vyměřovacího základu sčítají.

S účinností od 1. 1. 2013 se v tomto směru situace zásadně mění. Za účelem zvýšení příjmů do systému veřejného zdravotního pojištění se ruší maximální vyměřovací základ zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné pro rozhodná období let 2013–2015. To znamená, že po toto období nebudou účinná ustanovení řešící maximální vyměřovací základ zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné, ale vyměřovacím základem bude u zaměstnance dosažený příjem a u OSVČ pak 50 % příjmů po odpočtu výdajů – u obou skupin bez omezení horní hranicí.

Osoba spolupracující s OSVČ – lékařem

Ve smyslu ustanovení § 13 z. č. 586/1992 Sb. lze příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti [§ 7 odst. 1 písm. a) až c) a odst. 2 cit. zákona] rozdělovat na spolupracujícího manžela, resp. manželku, případně na osoby žijící v domácnosti s poplatníkem. Na spolupracující osobu (manžela – manželku) lze převést maximálně 50 % příjmů a výdajů. Při spolupráci po celé zdaňovací období připouští právní úprava převedení maximálně částky 540 000 příjmů přesahujících výdaje nebo 45 000 Kč za každý (i započatý) měsíc této spolupráce. Z této skutečnosti vychází i ustanovení § 5 písm. b) bod 8 z. č. 48/1997 Sb., kdy se ve zdravotním pojištění za osobu samostatně výdělečně činnou považují spolupracující osoby osob samostatně výdělečně činných, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ně roz-